

**Environmental Foundation
(Guarantee) Limited**

The Asia Foundation

නිර්දේශ

1. කාර්මික භූමි

- a. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් කර්මාන්ත භූමි සඳහා නිශ්කාශන සහතික නිකුත් කිරීම, තෙතික අවශ්‍යතාවක් බවට පත් කළ යුතු වේ;
- b. පළාත් අධිකාරි මට්ටමේ පවතින සැලසුම් කමිටු සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහභාගිවීම අනිවාර්ය කළ යුතු වේ;
- c. සියලුම නව කර්මාන්ත, ඒ සඳහා ම වෙන් කළ කර්මාන්ත කළාපවල පමණක් ස්ථානගත කළ යුතු අතර, කිසිදු කර්මාන්ත ශාලාවක් තනි ස්ථානයක පිහිටුවීමට අවසර ලබා නොදිය යුතු වේ;
- d. පාරිසරික සංවේදීතාවයෙන් යුත් ගංගා ද්‍රෝණි සහ ජල මූලාශ්‍රවලට යාබදව අපවිත්‍රකරණය අතින් ඉහළ මට්ටමක පවත්නා කර්මාන්ත ස්ථානගත කිරීම තහනම් කළ යුතුය;

2. අනුකූලතාව ඵලදායී ලෙස අධීක්ෂණය කිරීම

- a. පාරිසරික කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් පවත්නා ප්‍රතිපත්ති සහ නියාමන රාමුව බෙහෙවින් ප්‍රමාණවත් වුවද, ඒවා බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දැඩි ලෙස ශක්තිමත් කළ යුතුව ඇත;
- b. අවශ්‍ය පාරිසරික ඇගයීම් (IEE/EIA) සහ පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර (EPLs) සියලුම කර්මාන්ත විසින් ලබාගන්නා බවට සහතික වීමේ ක්‍රමවේදයක් ඇති කළ යුතුය;
- c. අනුකූලතා අධීක්ෂණය කිරීමේදී ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ක්‍රමවේදය ක්‍රමවේදය (පැමිණිලි මත පදනම් වූ) වෙනුවට පෙරසූදානම්ව කටයුතු කිරීමේ (විධිමත් අධීක්ෂණය) ක්‍රමවේදයක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් අනුගමනය කළ යුතුය;

- d. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීමේ නිශ්කාශනය (EIA Clearance) සිදුකරනු ලබන අනුකූලතා අධීක්ෂණය, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රායෝගික අනුකූලතා අධීක්ෂණ පෙරසූදානම් වැඩසටහනේ එක් අංගයක් විය යුතුය;
- e. අදාළ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් නිශ්කාශනයෙහි කොන්දේසි (Conditions of EIA Clearance), පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රය අනුමත කිරීමේ කොන්දේසිවලට (Conditions of EPL) ඇතුළත් කළ යුතු වේ;
- f. ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ දක්වා ඇති දඩ මුදල් අයකරගැනීමේ නීති තදින් බලාත්මක කිරීම සඳහා අනුකූලතා අධීක්ෂණ පෙරසූදානම් වැඩසටහන (Proactive compliance monitoring) ඒ හා සම්බන්ධ කළ යුතු වේ;
- g. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට අවශ්‍ය සම්පත් (මූල්‍ය සහ මානව) නොමැති අවස්ථාවල දී, අනුකූලතා අධීක්ෂණ කටයුතු විධිමත්ව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ස්වාධීන තෙවැනි පාර්ශ්වයන්ගේ අධීක්ෂණය සහ ස්වයං-නියාමනය වැනි විකල්ප යාන්ත්‍රණ භාවිතය පිළිබඳව මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් විමසා බැලිය යුතු වේ;
- h. අවශ්‍ය කෙරෙන අවම අනුකූලතාවන්ට ඉහළ අනුකූලතාවක් දැක්වීම කෙරෙහි කර්මාන්ත තුළ වැඩි උනන්දුවක් ඇති කිරීම ඉලක්ක කරගත් දීමනා ලබාදීමේ ක්‍රමවේදයක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ඇති කළ යුතු වේ;

3. දූෂණ පරිමාව පදනම් වූ ප්‍රමිතීන්

- a. ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට භාවිත වන සංකේන්ද්‍රණ පදනම් වූ ප්‍රමිතීන්, මහා පරිමාණයේ සහ කුඩා පරිමාණයේ දූෂණ අතර විශේෂ වෙනස්කම් ඇති බවක් පෙන්නුම් නොකරයි;
- b. අපජලයෙහි අඩංගු රසායනික ද්‍රව්‍යයන් මැණීම සඳහා දැනට බලපැවැත්වෙන COD සහ BOD ක්‍රමවේදය අපජලයෙහි සංයුතිය පිළිබඳව නිවැරදි තක්සේරුවක් ලබානොදෙයි;
- c. විෂවිද්‍යා ඇගයීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් සලකා බැලිය යුතු වේ;
- d. දූෂණ පරිමාව පදනම් වූ බලපත්‍ර කාර්යක්‍රමය (pollution load based licensing scheme) පිළිබඳ අවසන් තීරණයකට එළඹීමට පෙර කාර්මික අංශය සමඟ පුළුල් සාකච්ඡා පැවැත්වීම සුදුසු වේ;

4. කුඩා සහ මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්තවලින් බැහැර කෙරෙන අපජලය සඳහා, අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ පොදු ඒකක ස්ථාපිත කිරීම

- a. අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ පහසුකම් වෙත වෙනම තමන් හට නොමැති කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කර්මාන්ත වෙතින් එකතු කෙරෙන සහ ප්‍රවාහනය කෙරෙන අපජලය පිරිපහදු කිරීම සඳහා අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ පොදු පහසුකම් (ආයෝජන මණ්ඩලයේ කර්මාන්ත කලාපවලින් පිටත) ස්ථාපිත කළ යුතු වේ;
- b. අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ පොදු පහසුකම්, ස්වාධීන මෙහෙයුම් යටතේ සිදුකරවීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මූලිකත්වය ගෙන ක්‍රියාත්මක වී, ඒ හා බැඳුණු ජාතික ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව කාර්ය පටිපාටිය පිළිපදින බවට සහතික විය යුතු වේ;
- c. පිරිපහදු කිරීමේ පහසුකම්, රාජ්‍ය හා පුද්ගලික යන අංශ දෙකටම සේවය ලබාගත හැකි විවෘත පහසුකමක් විය යුතු වේ;
- d. මෙම පිරිපහදු කිරීමේ පොදු පහසුකම වෙනුවෙන් රාජ්‍ය අරමුදල් අවශ්‍ය නොවන ආකාරයට, එකී පහසුකම ලබාදීමේදී මතුවන මෙහෙයුම්, නඩත්තු සහ තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමේ පිරිවැය ආදිය, පහසුකම භාවිත කරන්නන් විසින් ම දැරිය යුතු වන ගාස්තු ක්‍රමවේදයක් සැකසිය යුතු වේ;

5. අන්තරාකාරී කැලිකසල කළමනාකරණය

- a. අන්තරාකාරී රසායනික ද්‍රව්‍ය විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටම වෙත ළඟා කරවීම සඳහා දිගු-කාලීන ක්‍රමෝපායයක් කර්මාන්ත විසින් සකස් කිරීම අවශ්‍ය වේ;
- b. කර්මාන්තශාලාවල නිෂ්පාදන හා මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකරන අවස්ථාවන් හි දී විෂ රසායනික ද්‍රව්‍යන් කාලාස්ථ කිරීමට (phasing out) ඔවුන් දිරිගැන්වීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් කටයුතු කළ යුතු වේ;
- c. ක්‍රියාවලිය අවසානයේදී අපජලය පිරිපහදු කිරීම වෙනුවට ක්‍රියාවලිය සිදුකරන අවස්ථාවේදී ම ජෛව-එක්රැස්වීමට හේතුවන රසායනික ද්‍රව්‍යයන් ඉවත් කෙරෙන ක්‍රමවේදයක් කර්මාන්ත විසින් අනුගමනය කිරීමට ඔවුන් දිරිමත් කළ යුතු වේ;
- d. තනි කර්මාන්තවලින් නිපදවෙන අන්තරාකාරී අපජල ප්‍රමාණයන් අන්තරාකාරී අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ තනි ඒකකයන් වෙතින් පිරිපහදු කිරීම ආර්ථික වශයෙන් ප්‍රායෝගික නොවිය හැකි බැවින්, අන්තරාකාරී අපජලය පිරිපහදුව සම්බන්ධයෙන් යටිතල පහසුකම් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම අධිකාරිය මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළ යුතු වේ;

- e. ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව අපජලය පිරිපහදු කිරීමේ තනි ඒකකවල මෙහෙයුම් සිදු කෙරෙන බව සහතික කෙරෙන බවට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වගබලා ගත යුතු වේ;
- f. රජයේ මුදල් අවශ්‍ය නොවන ආකාරයට පිරිපහදු පහසුකම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ගාස්තු ක්‍රමවේදයක් සකස් කිරීම සිදු කළ යුතු වේ;

6. කර්මාන්ත සම්බන්ධයෙන් ජල විගණන සහ ජල භාවිත දත්ත

- a. ජල විගණන පැවැත්වීමට සහ සිය ජල භාවිත දත්ත ප්‍රකාශයට පත්කිරීමට කර්මාන්ත දිරිමත් කිරීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් කළ යුතු වේ;
- b. කාර්මික භාවිතය සඳහා ජලය උකහා ගැනීම සීමා කිරීමට සහ ජල පරිභෝජන රටාවන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට අවශ්‍ය වන රෙගුලාසි හඳුන්වාදිය යුතු වේ;
- c. අනවශ්‍ය ප්‍රමාණයන්ගෙන් ජලය උකහා ගැනීම් සහ අධි පරිභෝජනය සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් දඩ මුදල් අය කළ යුතු වේ;
- d. කර්මාන්ත විසින් නිශ්චිතව භාවිත කිරීමට අපේක්ෂිත සමස්ථ ප්‍රමාණයට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් ජලය භාවිත කළ අවස්ථාවන් හි දී ඒ සම්බන්ධයෙන් දිරි දීමනා ලබාදීමට කටයුතු කළ යුතු වේ;
- e. ගෙවතු වගාවන්, රථ වාහන සේදීම්, වැසිකිළි බේසමට ජලය යෙදීම් ආදී ගෘහස්ථ කටයුතු සඳහා අවපැහැ ජලය භාවිත කිරීමට දිරිමත් කළ යුතු වේ;
- f. සේවා ස්ථාන සහ ඒ අවට ප්‍රදේශවල (අනවශ්‍ය ආකාරයට ජලය පාවිච්චි කිරීම සහ නාස්ති කිරීම වැළැක්වීමට අවශ්‍ය හැකියාවන් සහ දැනුවත්වීම්) වඩාත් යහපත් හා ආදර්ශමත් පුරුදු අනුගමනය කළ යුතු වේ;

7. නාගරික හා ගෘහස්ථ අපජලය කළමනාකරණ ගැටලු

- a. සැලසුම් නොකළ කර්මාන්ත භූමි, සැලසුම් නොකළ ජනාවාසයන්ට හේතුවන අතර, ඒ හරහා අපිරිසිදු ගෘහස්ථ ජලය හා මලාපවහන ජලය, ජල මූලාශ්‍රවලට බැහැර වේ.
- b. අධි උකහා ගැනීම් සහ පරිභෝජනය සහිත ප්‍රදේශවල ඇති ජල සම්පත් සම්බන්ධයෙන් දැඩි නීති පැනවීම.
- c. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල මලාපවහන පද්ධති පිළිබඳ අනාගත සැලසුම් ඇති කිරීම;
- d. ජල සම්පත සුරැකීම, සමාජයීය වගකීම, සනීපාරක්ෂාව, සෞඛ්‍යය හා ආරක්ෂණය පිළිබඳ පොදු ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ කටයුතු ඉහළ නැංවීම;
- e. රසායනික භාවිතය, තමන් වෙසෙන ප්‍රදේශයේ ජල මූලාශ්‍රවලට රසායනික ද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම් සහ ගෘහස්ථ අවශ්‍යතා සඳහා භාවිත කරන රසායනික ද්‍රව්‍ය

කළමනාකරණය ආදිය පිළිබඳ තොරතුරු මහජනතාවට දැනගත හැකි අන්දමට “තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතිය” තහවුරු කිරීම;

- f. ජල සම්පත් සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරණය සඳහා පළාත් පාලන අධිකාරීන් වෙත සහය ලබාදීම;
- g. රඳා පවත්නා සංවර්ධන අරමුණු {Sustainable Development Goals (SDGs)} , ජල සම්පත කළමනාකරණ/සංරක්ෂණය ආදී කටයුතු සමඟ එක් කිරීමට සහතිකවීම;

8. කාර්මික වගවීම

- a. අනුගමනය කරනු ලබන ගෝලීය සහ දේශීය ප්‍රතිපත්ති වෙනසකින් තොරව අනුගමනය කිරීමට බහුජාතික සංස්ථා වගබලා ගත යුතු වේ. බොහෝ අවස්ථාවලදී දේශීය මට්ටමේ දී ගෝලීය ප්‍රතිපත්ති සම්පූර්ණ වශයෙන් අනුගමනය කිරීමක් සිදු නොවේ;
- b. කර්මාන්ත විසින් නිර්මාණය කළ අනිටු විපාකවල බලපෑම් සහ පියසටහන් ඉවත හෙලීමට උත්සහ දරනු වෙනුවට එම අනිටු විපාක අවම කිරීම කෙරෙහි ඔවුන් යොමු කරවීම්, ආයතනික සමාජයීය වගකීම් ව්‍යාපෘති මඟින් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය;

9. කැලණි ගංඟා ද්‍රෝණිය සම්බන්ධයෙන් බලාත්මක කළ යුතු ඵලදායී නියමු වැඩසටහනක් සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම

- a. කැලණි ගංඟා ද්‍රෝණිය සම්බන්ධයෙන් ඵලදායී නීති පද්ධතියක් බලාත්මක කිරීම සඳහා සැලසුම් හා ක්‍රියාත්මක කිරීම් කටයුතු උදෙසා බහු-හවුල්කාරීත්වයෙන් යුතු කමිටුවක මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කිරීමට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා විසින් පියවර ගත යුතු වේ;
- b. මෙම කමිටුවෙහි ප්‍රතිඵලය විය යුත්තේ එම නියමු වැඩසටහන හරහා, දිගු කාලීන ජාතික සැලසුමක් දක්වා පුළුල් කළ හැකි වන අන්දමින් මූලික වශයෙන් පස් අවුරුදු සැලැස්මක් සහිතව, කැලණි ගංඟා ද්‍රෝණිය සම්බන්ධයෙන් වන ජාතික පාරිසරික පනතෙහි අඩංගු ප්‍රමිතීන් වැඩිදියුණු කිරීමට සහ බලාත්මක කිරීම සඳහා පෙරසූදානම් වීමය.
- c. නියමු වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනික සැකසුමට, පුද්ගලික අංශයේ තාක්ෂණික/පර්යේෂණ උපදේශනයන් සහ රාජ්‍ය අංශයේ නියාමන/බලාත්මක කිරීම් සහිත වූ, රාජ්‍ය-පුද්ගලික හවුල්කාරීත්වය තිබිය යුතු වේ;

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට කිසිදු බලයක් යෙදවිය නොහැකි ක්‍රියාකාරකම්

- (I) දේශීය මට්ටමින් ජල සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීමේ සැලසුමක් ද සහිතව ජාතික ජල සම්පත් කළමනාකරණ සැලසුමක් සැකසීම සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් මූලිකත්වය දැරිය යුතු වේ;
- (II) ආයෝජන මණ්ඩලයේ කාර්මික කළාප මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා ගැනෙන පිරිපහදු කළ ජලයෙහි අවම, නමුත් සැලකිය යුතු, මට්ටමකින් රසායන දූෂණයට පාත්‍ර වී ඇති බව හෙළි වී ඇත;